

MEMORANDUM O EKONOMSKOJ I FINANCIJSKOJ POLITICI

1. Ulazeći u završnu godinu svojeg sadašnjeg mandata, Vlada Hrvatske nastoji zaštititi javne financije i cjelokupno gospodarstvo od neugodnih pritisaka u predizbornom razdoblju. Stoga Vlada i Hrvatska narodna banka (HNB) surađuju u izradi i usvajanju fiskalnog i monetarnog programa za 2003., te strukturnih mjera potpore za očuvanje makroekonomske stabilnosti i poticanje viših stopa gospodarskog rasta. Cilj je našeg programa daljnje smanjenje fiskalnog deficita i udjela državnih rashoda u BDP-u, te stabilizacija udjela javnog duga u BDP-u nakon njegovog višegodišnjeg kontinuiranog rasta, iako shvaćamo da je daljnja fiskalna konsolidacija potrebna i nakon razdoblja sadašnjeg programa kako bi se postigla fiskalna održivost. Naš program za 2003. godinu prikazan je u Odjeljku II.

I. OČEKIVANI GOSPODARSKI REZULTATI U 2002.

2. Unatoč nepovoljnom međunarodnom okruženju vjerojatno je ubrzanje stope gospodarskoga rasta na 4 posto u 2002. (Dodatak I.). Privatna potrošnja, dobra turistička sezona i snažan rast investicija, uglavnom kao posljedica ambicioznog projekta izgradnje autocesta, doprinose ovim povoljnim rezultatima. Došlo je do daljnjeg smanjenja inflacije, zahvaljujući većoj konkurenciji u sektoru trgovine na malo, općenito stabilnom tečaju i izostanku pritisaka za povećanje plaća. Očekujemo da će u 2002. cijene na malo porasti u prosjeku za 2,5 posto. U međuvremenu, revidirani podaci o uvozu pokazuju da će se u 2002. deficit na tekućem računu platne bilance vjerojatno smanjiti - iako u nešto većoj mjeri zbog revizije podataka o uvozu - sa 3,8 posto BDP-a, koliko je iznosio u 2001., na 3,6 posto u 2002. Unatoč tome što je uvoz veći od ranije prikazanoga, bruto međunarodne pričuve vjerojatno će se povećati na više od 5 mjeseci uvoza robe i nefaktorskih usluga do kraja 2002., budući da je HNB više puta intervenirao u cilju sprečavanja aprecijacijskih pritisaka na domaću valutu. Unatoč rastu javnih investicija, u 2002. se očekuje smanjenje deficita proračuna opće države na 6,2 posto BDP-a. Međutim, moguće je da će i deficit i gospodarski rast biti nešto manji, ako se provedba gradnje autocesta u četvrtom tromjesečju ne ubrza prema očekivanjima.

II. EKONOMSKI PROGRAM ZA 2003.

3. Naš program za 2003. obuhvaća proračun opće države, koji je dio trogodišnjeg fiskalnog okvira za razdoblje 2003-2005., monetarni program i niz strukturnih mjera potpore, opisanih u Odjeljku II. D.

A. Ciljevi

4. U skladu s našim općim ciljem povećanja zaposlenosti i poboljšanja životnog standarda pučanstva, naš program teži daljnjem ubrzanju gospodarskog rasta. Unatoč lošoj perspektivi svjetskog gospodarstva, a poglavito naših glavnih izvoznih tržišta u Njemačkoj i Italiji, očekujemo da će realni BDP u 2003. porasti za 4,2 posto. Uz otprilike neutralan doprinos izvana, vjerojatno je da će taj rast u potpunosti biti rezultat domaće potražnje. Očekuje se da će doprinos privatne potrošnje i investicija tome rastu iznositi oko 4,5 postotnih bodova, dok će u državnom sektoru doći do smanjivanja, unatoč stalnom rastu javnih investicija, što je odraz stroge kontrole javne potrošnje.

5. Izostanu li veliki cjenovni šokovi iz inozemstva (promjene domaćih maloprodajnih cijena naftnih derivata sada u potpunosti odražavaju promjenu cijene nafte na svjetskom tržištu), a tečaj ostane uglavnom stabilan, planiramo da će prosječna inflacija mjerena cijenama na malo u 2003. ostati na razini nižoj od 3,5 posto. Oštra konkurencija i niske uvozne carine trebale bi osigurati praktički konstantne cijene robe, dok će cijene usluga vjerojatno i dalje rasti po godišnjoj stopi od 5-10 posto uslijed Balassa-Samuelsonovih učinaka i povremenih usklađivanja administrativno reguliranih cijena. Ovaj prilično optimističan stav podupiru najnovije stope temeljne inflacije od oko 1,0 posto, inflacija mjerena cijenama pri proizvođačima koja jedva da je pozitivna, kao i izostanak znatnijih pritisaka za povećanjem plaća.

6. Naši ciljevi glede vanjskog sektora jesu održavanje deficita na tekućem računu platne bilance na razini od blizu 3,5 posto BDP-a i održavanje pokrivenosti uvoza robe i nefaktorskih usluga bruto međunarodnim pričuvama na razini većoj od 5

mjeseci. Poboljšanje sigurnosne situacije u regiji i bolji pristup stranim tržištima olakšavaju postizanje navedenih ciljeva. Uz uglavnom stabilan tečaj, ostvarenje tih ciljeva temelji se prvenstveno na fiskalnoj prilagodbi, ograničavanju rasta plaća i strukturnim reformama. Prema našem programu, inozemna izravna ulaganja u Hrvatsku trebala bi biti dovoljna za osiguranje ciljanih međunarodnih pričuva, uz smanjenje udjela inozemnog duga u BDP-u.

B. Fiskalna politika

7. Glavni cilj Vladinog fiskalnog programa za 2003. jest stabilizacija udjela duga proračuna opće države u BDP-u, nakon njegovog višegodišnjeg kontinuiranog rasta. U skladu s tim ciljem, u nedavno usvojenim proračunima za 2003. središnje države i 53 najvećih jedinica lokalne uprave (prethodna mjera) deficit proračuna opće države smanjuje se s očekivanih 6,2 posto BDP-a u 2002. na 5,0 posto BDP-a u 2003. S obzirom na povoljnu dinamiku duga Hrvatske (projicirana stopa rasta nominalnog BDP-a premašuje prosječnu kamatnu stopu na državni dug za 1,75 postotnih bodova), kao i skromne prihode od privatizacije (vidi točku 10.), deficit ovakvog opsega dovoljan je da se udjel duga u BDP-u stabilizira na procijenjenoj razini od 57,5 posto BDP-a na kraju 2002. Iako takav program uključuje prilagodbu od 1,4 posto BDP-a (uključujući i 0,2 postotna boda zbog cjelogodišnjeg troška uvođenja obveznog drugog stupa mirovinskog osiguranja pod privatnom upravom u 2002.), Vlada uviđa potrebu za dodatnom fiskalnom konsolidacijom u budućnosti, kako bi se nadoknadio konačan prestanak privatizacijskih prihoda i smanjio teret državnog duga, koji već ove godine iznosi 2,5 posto BDP-a za otplatu kamata (tj. znatno više od cjelokupnog proračuna sektora obrane).

8. Projekcija proračunskih prihoda za 2003. uključuje sljedeće izmjene poreznog sustava i sustava doprinosa za socijalno osiguranje:

- procjenjuje se kombinirani gubitak prihoda u iznosu od 0,5 posto BDP-a zbog povećanja standardne neoporezive osnovice za dohodak sa 1.250 kuna na 1.500 kuna; smanjenja stopa doprinosa za socijalno osiguranje sa 37,67 posto na 37,20 posto; te oslobođenja od plaćanja 5-postotnog poreza na promet nekretnina za one koji prvi puta kupuju stambeni objekt.

- procjenjuje se kombinirano povećanje prihoda u iznosu od 0,6 posto BDP-a zbog smanjenja neoporezive osnovice za dohodak za stanovnike posebnih područja (otoka, ratom pogođenih područja) na razinu povećane standardne osnovice; proširenja osnovice doprinosa za socijalno osiguranje na naknade za rad za sve vrste rada osim redovnog zaposlenja svih skupina izuzev studenata i autorskih honorara, kao i uvođenje dodatnog poreza na osiguranje automobila.

Sabor je donio zakone vezane uz sve te promjene (i nekoliko drugih koji će imati samo mali učinak na prihode) i oni su stupili na snagu 1. siječnja 2003. (prethodna mjera). Izuzev sniženja uvoznih carina na temelju međunarodnih sporazuma, Vlada ne namjerava uvesti nikakve druge promjene ni u porezni sustav, niti u sustav doprinosa za socijalno osiguranje. Posebice, ona neće smanjiti 22-postotnu stopu poreza na dodanu vrijednost niti dopustiti širenje primjene nulte stope ili izuzeća od plaćanja poreza na dodanu vrijednost. Djelomično odražavajući cjelogodišnji učinak troška uvođenja drugog stupa mirovinskog osiguranja u 2002., predviđa se da će se udjel prihoda proračuna opće države u BDP-u, unatoč očekivanom malom povećanju koje proizlazi iz prethodno navedenih mjera, smanjiti za 0,4 postotna boda BDP-a.

9. Malo smanjenje udjela prihoda u BDP-u povećava potrebu za ograničenjem rashoda, kako bi se postiglo ciljano smanjenje deficita. Kao što se vidi iz umetnute tablice, ograničenje rashoda za plaće, robu i usluge, subvencije i druge tekuće transfere više je nego dostatno za smanjenje udjela rashoda u BDP-u od 1,5 postotnih bodova, potrebnog za smanjenje proračunskog deficita na 5,0 posto BDP-a u 2003 i stvaranje mjesta za veće kamatne rashode, kapitalne investicije i neto posudbe. Ključ uspjeha fiskalnog programa predstavljaju odlučna politika plaća i smanjena broja zaposlenih kojom se jamči poštivanje proračunom predviđene mase plaća. Da bi to ostvarila, Vlada je odlučila zadržati osnovicu mjesečne plaće nepromijenjenom, odnosno na 4.232,43 kune u 2003. Koeficijenti za plaće koji se množe s osnovicom plaće u svrhu utvrđivanja iznosa plaće koji se stvarno isplaćuje također su nepromijenjeni, uz izuzetak od oko 0,1 posto BDP-a koji je izdvojen u cilju povećanja koeficijenata za plaće učitelja i profesora u osnovnim i srednjim školama. Svi će zaposlenici središnje države ostvariti pravo na regres za godišnji odmor koji je u proračunu planiran u iznosu od 0,1 posto BDP-a, dok isplate božićnice i doplatka za djecu nisu predviđene, odnosno bit će isplaćene samo ako dovoljno prostora za njihovu isplatu bude kreirano putem smanjena neto zaposlenosti. Iako su osigurana sredstva za povećanje broja zaposlenih u sektorima sudstva i obrazovanja i u

Ministarstvu financija, očekuje se da će znatno smanjenje neto zaposlenosti biti postignuto temeljem provedbe reforme u sektoru obrane. Počevši s otpuštanjem od oko 5.000 zaposlenih u sektoru obrane u prvom tromjesečju 2003., Vlada namjerava smanjiti broje zaposlenih u Ministarstvu obrane za oko 12.000 u 2003. U skladu s ovim planom, otpremnine, troškovi programa prekvalifikacije i troškovi plaća za one koji će biti nanovo zaposleni u pričuvnoj službi uključeni su u proračun. Vlada će pažljivo pratiti tromjesečnu masu plaća u proračunu središnje države, te će se konzultirati s Fondom kako bi osigurala ostvarivanje svog ciljanog proračunskog deficita u slučaju da dođe do prekoračenja proračunom predviđenih iznosa. Iako su izravne subvencije za željeznice i brodogradilišta povećane, povećani udjel svih subvencija u BDP-a više je nego kompenziran nižim transferima za mirovine i zdravstvo, čiji je rast usporen postupnim uvođenjem reforme prvog stupa u 1999. i različitim starim i novim reformskim mjerama u zdravstvu. Povrh toga, ušteda od nešto više od 0,1 posto BDP-a ostvarit će se zamjenom posebnih sudski reguliranih isplata na temelju malog zakona o mirovinama, koji je nedavno prestao vrijediti, nižim, stalnim dotokom isplata. U skladu sa snažnim opredjeljenjem Vlade za razvoj, kapitalni se rashodi (pogotovo oni za autoceste) nastavljaju povećavati, povećavajući tako svoj udjel u BDP-u na 6,8 posto. Bez obzira na sveukupno ograničenje, proračun za 2003. uključuje rashode u iznosu od 0,4 posto BDP-a za reforme u sektorima obrazovanja i sudstva, za istraživanja i razvoj te transfere za restrukturiranje državnih poljoprivrednih poduzeća.

Hrvatska: Rashodi proračuna konsolidirane opće države, 2002-2003.

	Proj. 2002.	Prog. 2003.	Promjena	Proj. 2002.	Prog. 2003.	Promjena
	(u mil. kuna)		(u postocima)		(postotak BDP-a)	
Rashodi i neto posudbe	89.848	93.862	4,5	51,5	50,0	-1,5
Rashodi	89.048	92.575	4,0	51,0	49,3	-1,7
Tekući rashodi	77.355	79.784	3,1	44,3	42,5	-1,8
Plaće (bez doprinosa za socijalno osiguranje)	19.439	19.643	1,0	11,1	10,5	-0,6
Ostale kupovine robe i usluga	18.004	17.559	-2,5	10,3	9,4	-0,9
Plaćanje kamata	4.000	4.642	16,1	2,3	2,5	0,2
Subvencije i ostali tekući transferi	35.912	37.940	5,6	20,6	20,2	-0,4
Kapitalni rashodi	11.693	12.792	9,4	6,7	6,8	0,1
Posudbe umanjene za otplate	800	1.286	60,8	0,5	0,7	0,2

10. Za razliku od prethodnog razdoblja, plan financiranja proračuna za 2003. manje se oslanja na prihode od privatizacije, a više na zaduživanje u zemlji. Privatizacijski prihodi proračuna opće države oprezno su planirani u iznosu od 1,2 posto BDP-a (vidi točku 22.). Prihodi koji premaše planirane iznose upotrijebit će se za smanjenje zaduženosti. Međutim, manjak u prihodima kompenzirat će se odgovarajućim smanjenjem državnih rashoda kako bi se osiguralo postizanje cilja stabilizacije udjela duga u BDP-u. Kako bi se ublažili aprecijacijski pritisci na tečaj, unaprijedio razvoj domaćeg tržišta kapitala i osigurala financijska sredstva za privatne mirovinske fondove koji prikupljaju doprinose za drugi stup mirovinskog osiguranja, Vlada se namjerava u većoj mjeri oslanjati na zaduživanje u zemlji. Iako je domaća likvidnost visoka, pojačano oslanjanje na zaduživanje u zemlji koordinirat će se s HNB-om, kako bi se izbjeglo istiskivanje privatnog sektora. U okviru monetarnog programa HNB-a (vidi točku 14.), ima prostora za bankovne kredite općoj državi u iznosu od 1,3 posto BDP-a. Očekuje se da će se za nebankovni sektor osigurati likvidnost od 0,3 posto BDP-a na osnovi gotovo potpunog podmirenja preostalih dospjelih neplaćenih obveza središnje države te da će taj sektor apsorbirati državne vrijednosnice u iznosu koji odgovara 1,2 posto BDP-a, uglavnom kako bi se zadovoljile zakonske investicijske potrebe mirovinskih fondova. S obzirom na obveze vezane uz otplatu inozemnog duga koje iznose samo 1,6 posto BDP-a (zbog toga što u 2003. ne dospijevaju obveznice, odnosno glavnica duga), potrebe za bruto zaduživanjem u inozemstvu u iznosu od 3,1 posto BDP-a manje su od polovine svoje

razine u 2002¹. Osim isplata u sklopu projekta i druge tranše Zajma za strukturnu prilagodbu Svjetske banke (engl. *Structural Adjustment Loan, SAL - Zajam za strukturnu prilagodbu*) ovo će zaduživanje provesti Ministarstvo financija, počevši s izdanjem euroobveznica od 500 milijuna eura u prvom tromjesečju 2003., nakon kojeg će uslijediti izdanje samurajskih obveznica sredinom 2003.

11. Poštivanje fiskalnog programa Vlade pratit će se putem kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa koji se odnose na deficite proračuna središnje i opće države i promjenu stanja dospjelih neplaćenih obveza proračuna središnje države (Dodatak III.) kao i neto promjene stanja kratkoročnoga inozemnog javnog duga proračuna opće države, HNB-a i HBOR-a te ugovaranje i davanje jamstava za nepriviligirani inozemni dug s rokom dospijeca dužim od jedne godine (uključujući i podgranicu za dug koji dospijeva u razdoblju dužem od 1 i kraćem od 5 godina; Dodatak IV.). Radi osiguranja dovoljnog prostora za kreditiranje nedržavnog sektora, neto zaduživanje opće države kod domaćih banaka pratit će se na temelju indikativnih ciljeva (Dodatak V.). Konačno, dospjele neplaćene obveze jedinica lokalne uprave, koje su krajem rujna 2002. iznosile 0,2 posto BDP-a, pratit će tromjesečno Ministarstvo financija. Zbog većeg udjela u naplati poreza na dohodak, očekuje se da će jedinice lokalne uprave u 2003. ostvariti mali višak, dok bi njihovi vlastiti primici od privatizacije bili dovoljni za smanjivanje ili čak eliminiranje postojećih dospjelih neplaćenih obveza.

12. U skladu sa Zajmom za strukturnu prilagodbu Svjetske banke (engl. *Structural Adjustment Loan, SAL - Zajam za strukturnu prilagodbu*), Vlada radi na razvoju kriterija koji će regulirati izdavanje državnih jamstava. Kako bi se spriječio rast indirektnog državnog duga, za koji se procjenjuje da će do kraja 2002. porasti na 14,7 posto BDP-a, i postigla planirana stabilizacija udjela državnog duga u BDP-u, Ministarstvo financija izdat će nova jamstva za kredite samo u iznosu u kojem budu podmirena ili isteknu postojeća jamstva. Nijedno drugo vladino tijelo nije ovlašteno preuzimati financijske obveze u ime Republike Hrvatske. Uredba Vlade kojom se regulira ovo pitanje bit će uskoro usvojena (prethodna mjera).

¹ Osim toga, zbog kratkoročnog kredita za premošćivanje neznatnog kašnjenja u ostvarenju prihoda od privatizacije, korištenja i otplate povećat će se za 0,5 posto BDP-a.

C. Monetarna i tečajna politika

13. Planirana fiskalna prilagodba i smanjeno oslanjanje države na inozemno zaduživanje u velikoj će mjeri olakšati provođenje monetarne politike. S obzirom da uvjeti još nisu primjereni za ciljanje inflacije, HNB planira provoditi svoj zadatak održavanja stabilnosti cijena u skladu s novim zakonom o središnjoj banci, nastavljajući održavati opću stabilnost tečaja kune prema euru. No, HNB je spreman povremeno dopustiti određenu varijabilnost tečaja radi sprječavanja jednosmjernih predviđanja tečaja i savjetuje gospodarske čimbenike da ne zauzimaju nepokrivene devizne pozicije.

14. Cilj monetarnog programa HNB-a za 2003. jest održavanje inflacije ispod 3,5 posto, što se smatra ciljem koji je kompatibilan kako sa zadatkom HNB-a tako i s ciljem opće stabilnosti tečaja. Očekuje se da će gospodarski rast i očuvanje povjerenja u predizbornom razdoblju privući dovoljno sredstava u bankovni sustav kako bi se omogućila nesterilizirana kupnja 350 milijuna USD koji će biti uključeni u prognozirani rast međunarodnih pričuva i omogućilo kreditiranje države u iznosu od 1,3 posto BDP-a, ostavljajući 6,7 posto BDP-a za kredite nedržavnom sektoru. Implicirano smanjenje kreditne ekspanzije s procijenjenih 29,8 posto u 2002. na planiranih 13,7 posto u 2003. trebalo bi biti olakšano povećanim prostorom za samofinanciranje iz rastućih profita, isplatom gotovo svih preostalih dospjelih neplaćenih obveza središnje države i laganim pristupom većih poduzeća inozemnim financijskim tržištima. Ukoliko se, međutim, kreditni rast ubrzo ne uspori, HNB će poduzeti odgovarajuće mjere, uključujući uvođenje viših iznosa rezerviranja za banke s izuzetno visokim rastom kredita. Još nema naznaka o pogoršanju kreditnih portfelja, a HNB je izrazio bankama svoju zabrinutost i koristi se svojim sustavom nadzora banaka da bi ispitao kvalitetu kreditnih portfelja i osigurao provedbu postojećih standarda rezerviranja. Što se tiče monetarne politike, HNB ne vidi mogućnost za smanjenje stope obvezne pričuve i spreman je oduprijeti se svakom eventualnom daljnjem smanjenju tržišnih kamatnih stopa za vrijeme trajanja programa. Očekuje se da će predstojeće usvajanje novog deviznog zakona (vidi točku 19.) osigurati HNB-u veću slobodu kako bi monetarnu politiku učinio djelotvornijom.

15. Radi praćenja provedbe monetarnog programa HNB-a, neto raspoložive međunarodne pričuve i neto domaća aktiva HNB-a određeni su kao kriteriji za ocjenu

uspješnosti izvršenja programa (Dodaci VI. i VII.). Ako bi potražnja za primarnim novcem bila manja nego što je predviđeno HNB-ovim programom, HNB će dostatno pooštriti uvjete za odobravanje kredita kako bi osigurao ispunjavanje svoga cilja vezanog uz međunarodne pričuve. Međutim, ako se s druge strane pokaže da je potražnja za primarnim novcem veća od predviđene, HNB će se konzultirati s Fondom kako bi utvrdio da li inflacijski izgledi opravdavaju ublažavanje limita vezanih uz neto domaću aktivu. Da bismo osigurali da prostor predviđen za kreditnu ekspanziju nedržavnom sektoru ne zauzmu krediti javnim poduzećima, odredili smo indikativne limite za neto kredite koje 9 velikih javnih poduzeća mogu dobiti od domaćih banaka (Dodatak VIII.).

D. Strukturne reforme

Reforma fiskalnog sektora

16. Novim zakonom o proračunu, koji će biti dostavljen Saboru početkom siječnja 2003. (prethodna mjera), propisuje se obveza podnošenja ažuriranog trogodišnjeg proračunskog okvira uz svaki godišnji proračun, obveza navođenja svih proračunskih podataka opće države na konsolidiranoj osnovi i redovitog objavljivanja tih podataka. Njime se također pooštravaju kazne za jedinice proračuna koje prekoračuju dodijeljeni iznos za potrošnju. Očekuje se da će ovaj zakon biti usvojen do kraja ožujka 2003. (strukturna kontrolna točka). Vlada trenutno radi na pripremi kriterija za izdavanje državnih jamstava. Ti će kriteriji biti dovršeni do kraja ožujka 2003. (strukturni kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa).

17. Prema proračunu za 2003. stvorena su četiri nova fonda i agencije (fond za zaštitu okoliša, agencija za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, agencija za promicanje ulaganja i izvoza, te državna agencija za pomoć). Svi su oni, zajedno s Fondom za regionalni razvoj i Fondom za zapošljavanje i razvoj, transparentno uključeni u državni proračun. Država ne namjerava osnivati nikakve druge fondove ili agencije tijekom 2003.

18. Ministarstvo financija mora ojačati svoje sektore za upravljanje dugom, makroekonomsku analizu i riznicu, te poboljšati suradnju s HNB-om u području

koordinacije politike i usklađivanja podataka. U tu svrhu, Ministarstvo namjerava zaposliti adekvatno kvalificirano osoblje i reorganizirati svoje poslovanje na odgovarajući način tijekom 2003. Tehnička pomoć će mu ubrzo biti pružena u okviru programa CARDS EU-a i možda od strane Fonda kako bi se unaprijedila sposobnost upravljanja dugom, uključujući praćenje dospjelih neplaćenih obveza. Za upravljanje dugom bit će korištene mogućnosti postojećeg SAP programa kojim se koristi Državna riznica. Državna riznica bolje će iskoristiti ovaj sustav i za sastavljanje i izvršenje proračuna te praćenje dospjelih neplaćenih obveza. Ministarstvo financija već je primilo tehničku pomoć od Fonda, no može je i ponovno zatražiti, radi prikupljanja kvalitetnih i pravovremenih podataka o općoj državi odgovarajuće periodičnosti prema metodologijama Statistike javnih financija iz 1986. (GFS 1986.) i Statistike javnih financija iz 2001. (GFS 2001.). U skladu s preporukama misije za tehničku pomoć, sastavljat će se tromjesečni i godišnji podaci o općoj državi (obuhvaćene su samo 53 najveće jedinice lokalne uprave) iz računovodstvenih podataka prikupljenih izravno od jedinica opće države. Konačno, formirat će se radna grupa u sastavu zaposlenika Ministarstva financija, Državnog zavoda za statistiku (DZS) i HNB-a kako bi se uskladila fiskalna statistika opće države. Vlada će zatražiti da Fond imenuje stalnog fiskalnog savjetnika u Ministarstvu financija koji bi pomogao u tim reformama. Vlada je odlučila zatražiti od Fonda da sastavi fiskalno Izvješće o poštivanju standarda i kodeksa (engl. *Reports on the Observance of Standards and Codes, ROSC*) kojim bi se ocijenile njezine prakse i postupci.

Reforme financijskog sektora

19. Očekuje se da će Sabor prihvatiti novi devizni zakon krajem siječnja 2003. Zakon će biti u skladu sa standardima EU-a i člankom VIII. Statuta Fonda, te će ovlastiti HNB da uvede privremena ograničenja za kratkoročne priljeve kapitala. Isto tako, zakon propisuje da inozemni vrijednosni papiri koji mogu biti u inozemnom portfelju rezidenata moraju zadovoljiti minimalne rejtinge međunarodnih agencija za rejting.

20. Radi provedbe novog zakona o bankama, HNB je sastavio sedam podzakonskih akata (o klasifikaciji plasmana, izračunu koeficijenta adekvatnosti kapitala, metodologiji nadzora, odluku o reviziji, konsolidiranom nadzoru, upravljanju

rizikom likvidnosti, te poslovanju predstavništva) koji će stupiti na snagu krajem 2002., a primjenjivat će se najkasnije od 1. siječnja 2004. Opcije će biti uključene u izračun neto otvorene devizne pozicije u regulatorne svrhe. HNB će donijeti odgovarajuću regulativu do kraja lipnja 2003. (strukturna kontrolna točka), koja će stupiti na snagu do kraja rujna 2003. (strukturna kontrolna točka).

Reforma javnih poduzeća i privatizacija

21. Vlada je i dalje odlučna prodati gotovo sva javna poduzeća i zadržati manjinski udjel samo u nekima od njih. Hrvatski fond za privatizaciju (HFP) očekuje da će smanjiti svoj udruženi portfelj od oko 1.100 poduzeća za oko jednu polovinu do kraja 2003. Provodi se prodaja manjinskih udjela za privatizacijske kupone na Varaždinskoj burzi i na aukcijama na Zagrebačkoj burzi, dok se većinski udjeli prodaju putem javnih natječaja. Osim povlačenja iz optjecaja privatizacijskih kupona, ne očekuje se da će takve prodaje dovesti do značajnijih novčanih prihoda za njihove vlasnike (HFP, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i HZMO).

22. Izvan portfelja HFP-a, Vlada nastavlja provoditi restrukturiranje i privatizaciju većine velikih državnih poduzeća. Očekuje se da će obvezujuće ponude za kupnju 25 posto plus jedne dionice poduzeća za naftu i plin (INA) biti primljene do 22. siječnja 2003., što je krajnji rok koji se neće više produžavati (prethodna mjera). Vlada namjerava donijeti odluku o primljenim ponudama do kraja ožujka 2003. (strukturna kontrolna točka), a prihodi od privatizacije se očekuju u drugom tromjesečju 2003. HEP će završiti podjelu u zasebna poduzeća za proizvodnju, prienos i distribuciju električne energije tijekom 2003., a privatizacija elektrana moguća je u 2004. Kao i ostala distribucijska infrastruktura, naftovod JANAF neće biti privatiziran. Nakon dva neuspjela pokušaja, Vlada je odustala od prodaje većinskog udjela u društvu za osiguranje (Croatia osiguranje) putem javnog natječaja. Umjesto toga, ona planira prodati 30 posto društva 2003. godine na Zagrebačkoj burzi. Konačno, 7 posto dionica Hrvatskog telekoma (HT) bit će prodano njegovim zaposlenicima u drugom tromjesečju 2003.

23. Umjesto privatizacije Hrvatske poštanske banke (HPB), Vlada je odlučila da će HPB preuzeti Croatia banku za koju nije pronađen kupac. Financijsko poslovanje HPB-a se znatno popravilo nakon povećanja kapitala, prodaje njezinog portfelja koji ne ostvaruje prihod HFP-u, te mjera za restrukturiranje i smanjivanje troškova. Banka je sada dobro kapitalizirana i profitabilna. Unatoč tomu, Vlada ne vjeruje da bi trebala posjedovati poslovnu banku, te je stoga odlučila privatizirati je u fazama; prvo prodajom 25 posto udjela IFC-u 2003. (engl. *International Finance Corporation, IFC* - Međunarodna financijska korporacija), a zatim prodajom barem još 26 posto udjela strateškom investitoru u 2004. Priprema privatizacijskog plana koji je prihvatljiv za IFC do kraja ožujka 2003. predstavlja strukturni kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa.

Reforme tržišta proizvodnje i rada

24. Da bi unaprijedila funkcioniranje tržišta i podržala rast zaposlenosti, Vlada priprema nove zakone o trgovačkim društvima, tržišnom natjecanju i radu. Očekuje se da će zakon o trgovačkim društvima biti dostavljen Saboru do kraja 2002. te da će biti usvojen do kraja ožujka 2003. Očekuje se da će zakoni o tržišnom natjecanju i radu dobiti suglasnost Sabora do kraja veljače 2003. Vladino odobravanje nacrta zakona o radu koji zadovoljava uvjete navedene u Dodatku II. prethodna je mjera u sklopu našeg programa. Na kraju, očekuje se da će novi zakon o stečaju, koji ima za cilj ubrzati stečajne postupke i omogućiti isplatu vjerovnika prije dovršetka svih postupaka, biti odobren do kraja ožujka 2003.

25. Potpomognuta dodatnim sredstvima predviđenim u proračun za 2003. reforma sudstva će biti nastavljena, npr. poticanjem izvansudskih postupaka i angažiranjem jednog suca umjesto sudskog vijeća za rješavanje i izricanje presuda u trgovačkim sporovima.

26. Naše članstvo u CEFTA-i stupa na snagu 1. siječnja 2003. Sporazum o slobodnoj trgovini sa Saveznom Republikom Jugoslavijom parafiran je u studenom 2002. i očekuje se da će uskoro stupiti na snagu. U tijeku su također pregovori o sporazumima o slobodnoj trgovini s Estonijom, Latvijom i Moldavijom. Iako se CEFTA složila da će odmah primjenjivati Paneuropski sustav kumulacije podrijetla,

Vlada još uvijek vodi pregovore s EU-om o primjeni ovog sporazuma na hrvatski izvoz. U skladu s našim programom, nećemo uvesti ili pojačati ograničenja za plaćanja i transfere tekućih međunarodnih transakcija, viševalutne prakse, bilateralne sporazume o plaćanjima koja nisu u skladu sa člankom VIII. Statuta Fonda ili uvozna ograničenja za potrebe platne bilance niti tolerirati akumuliranje eksternih dospjelih neplaćenih obveza.

Hrvatska: Praćenje provedbe programa

Prethodna mjera

1. Sabor i 53 najveće jedinice lokalne uprave trebaju odobriti proračun koji se uklapa u fiskalni program. MEFP, točka 7.
2. Sabor treba odobriti paket mjera čiji neto učinak na prihode neće biti manji od onih navedenih u točki 8. MEFP-a. MEFP, točka 8.
3. Vlada treba usvojiti uredbu kojom se izdavanje novih državnih jamstava ograničava na iznos u kojem budu podmirena ili isteknu prethodno izdana jamstva i kojom se određuje da Ministarstvo financija zadržava isključivo pravo na izdavanje jamstava. MEFP, točka 12.
4. Saboru se dostavlja novi zakon o proračunu kojim se propisuje obveza podnošenja ažuriranog trogodišnjeg proračunskog okvira uz svaki godišnji proračun, obveza navođenja svih proračunskih podataka opće države na konsolidiranoj osnovi i redovitog objavljivanja tih podataka. MEFP, točka 16.
5. Zadržati 22. siječnja 2003 kao krajnji rok za primanje obvezujućih ponuda za kupnju 25 posto plus jedne dionice INA-e. MEFP, točka 22.
6. Saboru se dostavlja zakon o radu kojim se iznos otpremnine smanjuje na najviše jednu trećinu mjesečne plaće po godini staža uz gornju granicu od šest mjesečnih plaća, skraćuje otkazni rok na maksimalno tri mjeseca za radnike s najmanje 20 godina radnog staža, ublažava definicija kolektivnog otkaza pri čemu će se kolektivnim otkazom smatrati otpuštanje ne manje od 20 radnika unutar 90 dana i pojednostavljaju preduvjeti za pravovaljana otpuštanja, posebno u malim tvrtkama (pratit će se u suradnji sa Svjetskom bankom). MEFP, točka 24.

Kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa

1. Tromjesečni limiti kumulativnih deficita proračuna konsolidirane središnje i opće države Dodatak III.
2. Tromjesečni limiti za kumulativne promjene stanja dospjelih neplaćenih obveza proračuna središnje države Dodatak III.
3. Tromjesečni limiti za kumulativni iznos nepriviligiranog inozemnog duga koji je ugovorila ili za koji jamči opća država, HNB i HBOR s izvornim rokom dospijeca dužim od jedne godine, uključujući podgranice za dug koji dospijeva u razdoblju dužem od 1 i kraćem od 5 godina Dodatak IV.
4. Tromjesečni limiti za neto promjene stanje kratkoročnoga inozemnog duga koji je ugovorila ili za koji jamči opća država, HNB i HBOR Dodatak IV.
5. Tromjesečne donje granice za kumulativne promjene neto raspoloživih međunarodnih pričuva HNB-a Dodatak VI.
6. Tromjesečni limiti za kumulativne promjene neto domaće aktive HNB-a Dodatak VII.

Strukturni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa

1. Pripremiti kriterije za izdavanje državnih jamstava MEFP, točka 16.

2. Pripremiti program privatizacije kako bi se ukinulo Vladino pravo veta nad HPB-om (pratit će se u suradnji s IFC-om) MEFP, točka 23.

Klauzule izvršenja

1. Onemogućiti nastanak novih eksternih dospjelih neplaćenih obveza MEFP, točka 26.
2. Onemogućiti uvođenje novih ili pooštavanje postojećih ograničenja vezanih uz plaćanja, viševalutne prakse, bilateralne sporazume o plaćanjima ili uvozna ograničenja MEFP, točka 26.

Strukturne kontrolne točke

1. Usvajanje novog zakona o proračunu u Saboru koji udovoljava uvjetima prethodne mjere. MEFP, točka 16.
 2. Donijeti i provesti odluku HNB-a kojom se opcije uključuju u izračunavanje neto otvorene devizne pozicije banaka MEFP, točka 20.
 3. Vlada donosi odluku o primljenim ponudama za privatizaciju INA-e. MEFP, točka 22.
-